

TELEGRAFUL ROMANU.

Telegraful 'ese Duminec'a si Joi'a la fie-care doue septamani cu adausulu Foisioroi. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei, proafara la c. r. postea cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. iar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 11.

ANULU XXIV.

Sabiu 517 Februarie 1876.

tru celelalte parti ale Transilvaniei sf pentru provinciile din Monarhia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/2 ana 6 fl. Inseratele se platescu pentru intai'a ora cu 7 cr. sirulu, pentru a dou'a ora cu 5 1/2, cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2, cr. v. a.

Sabiu 4 Februaru.

Situatiunea este inca totu cea din septaman'a trecuta. Parlamentele lucra si dincóce si dincolo de Laita la legi cari privescu curatu lucruri interne neconturbate de sgomotele, ce resaru multime si cari au ori, si cum, o natura neliniscit'oa. „Pester Lloyd“ 'si da tota silinti'a sa imprascia totu ce aru pute provocá ore care ingrigire si reduce tote detaiurile enumerate de mai multe diurnale, cari se bucura de ore care renume, la nisce mesuri militare, de cari se intempla si in tempu de pace. Tote desmintirile aceste inse nu ajuta nimic'a, pentru ca unele foi din patria si altele esterne sustienu mortisiu, ca in cercurile de unde se conducu afacerile armatei se lucra din tote puterile, intogm'a cum se obicinuse a lucra in ajunulu unui resbelu. O. corespondentia din Budapest'a a diurnalului „Aug. Allg. Ztg.“ sustiene si scirea despre pregatirea honvedimei pentru eventualitatea unei campanie. Adauge inse, ca in cercurile politice din Budapest'a sunt reu primite si vediute scirile aceste, din cauza ca nici magiarii nici nemtii nu se impaca cu spriginirea raialeloru crestine din Turci'a si cu atatu mai putienu cu acuisitiunea unoru teritorii noue slavice pentru complessulu monarhiei ausro-ungare. Caci se esprime temerea mai departe, prin acest'a puterea militara aru castiga in preponderantia si aru resturna institutiunile constitutiunali.

Nu mai putienu alarmat'ore sunt scirile din Serbi'a, despre carea se sustiene cu totu adinsulu ca este *necessitata* a intrá cátu mai curendu in actiune. Complicatiunile negresitu ca aru cresce cádu Serbi'a aru parasí neutralitatea sea; aru cresce inse si mai tare, cádu, dupa cum vorbesce o foia englesa, aru intrá si Romani'a si inca spriginita de Russi'a pentru o parte din gurile Dunarei. Cine va trage folosulu din complicatiunile ce s'aru nasce este o intrebare forte importanta; de temutu este, ca nu principatele, cari abia si au asiguratú existenti'a.

Prea santi'a Sea P. Episcopu alu Aradului Ioanu *Mctianu* a sositu eri cu trenulu de dimineti'a aici. Dupa cum audimu scopulu venirei Preasantie Sele este participarea la siedinti'a consistoriului metropolitanu intrunita astadi pentru resoloverea unoru cause apelate.

Epistole dela tiéra.

Amice! In epistol'a trecuta amu amintitu despre doi factori principali, cari au chiamarea, sa studieze si sa lucre, in armonia la inaintarea poporului nostru románu in cultura spiritala si morale si la o stare materiale mai buna.

Mie mi se pare, ca multi necunoscentu puterea poporului nostru, din zelulu de a-lu face se fia cultu, mai curendu producu disarmonia intre factorii culturale, pentruca adeseora la lucrarea lor, unulu zidesce si altulu surpa. Sa tacu de impregiurarea, ca multi, cari credu ca suntu chiamati a *cultiva* suntu lipsiti ei insisi de materialulu necesariu la lucrarea pentru cultura. Materialulu acest'a inse, pre-

cum bine scii, se constitue cea mai mare si buna parte din moralitate. Destramarea in bazele moralitatiei deschide drumu la o cultura, carea e mai rea si decatu necultura. Ea, destramarea deschide calea la o vietia noua, inse la o vietia, carea mai multu derapana decatu zidesce.

Diseemu, ca voiu aminti ce-va despre advocati, judi, diurnalisti, despre studenti (junimea studi'osa), despre activitatea si limb'a nostra, pentru de a compará progresulu.

Advocatii si judii suntu factori forte de lipsa in societate. Ce suntu ei? Aoperatorii dreptatiei.

Si ce cere poporulu dela densii? Nimic'a alta, decatu dreptate.

O asemenare intre aoperatorii romani de adi si intre cei de inainte de an. 1848 — dupa parerea mea — nu se pote face. Atunci erau mai putieni acum suntu mai multi; atunci dreptatea romaniloru era inchisa de legi si privilegii, ad e libera se pote aperi si totusi de atunci avem date de deputatiuni si alergari pentru drepturile romaniloru; avem pomenire de aoperatori renumiti, iera adi dela 1850 incóce potu se fia dara eu nu-i cunosc.

Pomenescu pre unu *Gojdu*, Ramontiai (fia si medieu) dela cari au remasu o scola pentru adeverata dreptate impreunata cu iubire comuna, pentru suprimerea intunerecului nedreptiloru.

Destulu e ca pentru drepturile politice seu urbariali seu de existintia, cari le pretinde poporulu nostru dela 1848 incóce, eu nu cunosc o asociatiune din aoperatorii nostri de adi, sa se fi angajatú a le studiá si a se lupta pentru ele. Exceptiune face Sabiuulu pentru Saliste si Talmaciu.

Procesele partiali intre romani s'au inmultitu; in totu satulu afli 40-50 de procese intre romani, de cari inainte erau unulu doue, prin urmare sarcinele romaniloru s'au inmultitu cu inmultirea aoperatoriloru si pre acestu drumu *regresamu*.

In specialu de vomu cugeta la acelu trecut, de inainte 1848 ne vinu sute de casuri a minte, din cari vedemu, ca aoperatorii dreptatii nu atitiau, ci impacau pre románu cu románu, cari se aflau ruinandu-se si prin procese.

In *Romani'a* in privinti'a acest'a stau trebile cu multu mai reu. Eata ce se scrie in brosiur'a; „Pungasieriele „Craiova 1873“ pag. 2: „Adi moralitatea onestitatea si virtutea nu sunt decatu numai o ilusiune, inca mai multu, unu instrumentu, o masina cu care omeni studiati se servescu, cá sa-si verse veninulu incuragiandu *demoralizati'a* *coruptiunea* si *imoralitatea*. Sute si mii de exemple suntu, cari te ingrozescu. . . . Adi se ingamfa, se mandrescu, se lauda, ca a potutu se insiele, se corupa, se faca ori-ce feliu de crima. . . . Astfelu s'a intemplatu si cu donatiunea cea insemnata a lui Constantinu D. Popoviciu. Pare ca acolo si au de tianta aoperatorii dreptatiei se incurce dreptulu, sa turbure moral'a, cá se pota avea de lucru in folosulu lor.“ —

Dómne feresce-ne de astfelu de aoperatori!

Diurnalistii romani. Ce suntu ei? D. Alesandri ne spune asiá: „Diurnalistulu e apostolulu adeverului, aoperatorulu dreptatiei, propagatorulu cunoscintiloru folositoare.

Unu diurnalistu e devotatu cu sinceritate si abnegare intereselor patriei sele cádu se serva de pressa, o intrebuintieza, ca o facie ceresca, pentru a respandi lumini mantuitoare in mintile si in cugetele omenilor.

Acum lasu pre cetitoriu a-si raspunde, cátu a corespunsu o parte insemnata din diurnalistic'a nostra acestei chiamari. Lasu a-si raspunde, cine a destramatu pre romani in politica si cum ne au luminatu in cunoscintiele ce avem de dreptu publicu si de persone, cine a facutu, cá noi de necasu pentruca nis'aratediatu drepturile politice, sa ne lapedamu noi insine cu totulu de ele?

Diurnalistic'a si pentru romani are mare insemnata. Cunosc omeni, cari 'si au cultura sociale numai din diurnale, de aceea o conduita mulcomit'ore aru fi sa aiba si diurnalistic'a nostra, fia parerile ce aperi cátu de diferite. Nu intielegemu prin acest'a a inchide unu ochiu seu dara amen doi ochii, cádu gresiescu mai cu sema domnii, fia si cei mari, din cleru si din laicime. Diurnalistic'a aru fi atunci o cocheta de caracteru nehotaritu, pentru unii si in locu de lumina intunerecu pentru altii. Intielegemu diurnalistic'a asiá sa sbiciuesca vitiulu ori unde lu gasesce, inse instruindu si nu batjocorindu.

Este adeveratu ca cei loviti se voru vaieta asupra „necuvintiloru“ cádu se voru vedé sub meritatele si vindecat'orele loviri ale diurnalisticiei; pre acest'a inse nu o va confundá vaietele aceste nici odata; ea trebuie sa pasiesca inainte pre cararea carea duce cátra missiunea ei.

Despre *miscarile trupelor* de care s'a vorbitu in mai multe foi se scrie din Vien'a la Bud. Cor. ca se reducu la o simpla *schimbare* a acelu ce se afla dejá demultu la frontariile tieriloru resculate si suntu obosite de serviciulu celu greu si impreunatu cu varie molestari. Ordinulu de plecare pentru diverse trupe asiá dara nu mai pote surprinde pre nimenea.

Se scrie din *Agram*: Foile sud-slavice se ocupa forte de aprópe cu insurectiunea de pre peninsulu balcanica si sciu sa spuna necontenitu detaiuri interesante despre evenimente de pre teatrulu resbelulu si despre victorii mari raportate de fratii resculati. In dilele din urma inse s'a escatu o *polemica* forte *asacerbata* intre sudslavii croati si serbi seu mai corectu intre sudslavii catolici si sudslavii ortodocsi, carea *merita* cea mai *seriosa* *atentiune*. Cert'a este inversiunata pentru pelea ursulu, care e inca in padure. Foile croate, cu deosebire „Obzor“ sustienu ca crestini din Bosni'a dorescu anectarea la Austro-Ungari'a si aru salutá din tota inim'a o astfelu de aneciune. Din contra foile serbesci, in si afara de Ungari'a, suntu ostile acestei anectari si nu lipsescu a regalá pre consangeniiloru croati cu suspiciunari necuviinciose dicendule ca ei cauta numai sa se imputeresca pre sine. Numai o republica mare sudslavica in carea Serbi'a, dupa ce 'si va alunga pre Domnitorulu seu, sa ia rolulu principalu pote fi rezultatulu satisfacatoriu alu insurectiunei. Asiá dice „*Granicsarulu*“ din Semlinu,

care tocm'a acum polemisesca cu foile croatice intr'unu modu care intrece tote marginile unei lupte jurnalistiche. Polemic'a, carea era intretinuta de foile din Agram cu aceea si veementia, a mai slabitu ceva in foile croatice; cu tote aceste stersitulu inca nu se scie cum si care va fi. Acestu factu interesantu merita a fi consideratu in Ungari'a pentru ca elu pote sa fia primitu acolo cu satisfactiune.

Despre schimbarea in ministeriulu din Bucuresci vorbesce „Press'a“ in revist'a dela 28 Ianuaru urmat'orele:

Astadi la senatu a fostu o siedintia memorabile, un'a din acele siedintie care aridica unu corpu si intaresce unu partidulu. Senatul a mentienutu, adeca 'susu si tare principiulu ca legile nu trebuie sa se violeze; si a votatu, cu o majoritate de 31 voturi contr'a a 21, o motiune de neincredere contr'a dlui ministru de instructiune Majorescu, pentruca a violatu legea instructiunei, atacandu si darimendu principiulu inamovibilitatii.

Nu putemu decatu a lauda si a felicita pre senatu pentru acestu votu patrioticu alu seu.

Deca facemu acesta felicitare, deca aprobamu acestu votu alu senatului, toti sciu ca acest'a o facemu, nici pentru ca suntemu contr'a guvernului, la alu carui presiedinte tienemu atatu de multu, nici personalu contr'a dlui Majorescu, a carui capacitate si talentu suntemu cei dintai a le recunosce.

Este dara o mare cestiune de principii numai. Si cádu e vorb'a de principii, noi nu ne preocupamu de persone, si le sustienemu contr'a ori cui. D. Majorescu a probatu prin actele sele ca are unu sistemu in privinti'a instructiunei, care ni se pare gresitu, si pre care lu vomu combate cu tota puterea ce dá o convictiune sincera.

D. Majorescu a lovitú, in modulu celu mai violentu si mai arbitraru, instructiunea publica derimendu principiulu inamovibilitatii. Intregulu d-sele sistemu, si tendintiele d-sele in privinti'a instructiunei, pre fiitoru, le-a facutu destulu cunoscute prin proiectulu seu ce era in discusiunea camerei, si mai alesu prin discursurile sele.

Noi ne amu pronunciatu, categoricu, francu si lealu, atatu contr'a procedariloru d-sele, cátu si contr'a sistemului seu. Si acest'a, nu numai pentru consideratiuni scientifice, ci si politice. Asemenea fapte si sisteme facu celu mai mare reu partidului conservatoru; slabescu forte multu, si cu tempulu aru putea chiaru sa derime acestu partidulu. Forti'a sea este in legalitate si in progresu, adeca in lumina. Cádu legalitatea se ataca, cádu progresulu se impedece, datorri'a ori-carui adeveratu conservatoru este de a desaprobá pre autoru, si de a mentiené astfelu adeverat'a fortia.

In casulu de fatia, tota tier'a era surescitata, cum rare ori s'a mai veditu. In partidulu conservatoru esista o divisiune cum nu s'a intemplatu alta data. Dintre cei mai buni amici ai guvernului, unii combateau si desaprobau erorea dlui Majorescu, altii lu sustieneau. Lucrulu merse pana la votari. O motiune de neincredere contr'a dlui Majorescu se ivi in adunare: 35 deputati fusera pentru motiune,

42 contr'a ei. Dara déca se voru scadea ministri, d. Majorescu nu avea decâtu 2 voturi spre a pretinde ca are increderea camerei. Faptulu acest'a nu erá semnificativu? Camer'a erá astfelu impartita in dóue: jumetate, fára 2 voturi, esprimase neincredere, séu desaprobaria pentru acetele ministrului de instructiune. Si de cine erá compusa acésta jumetate? De mai toti amicii cei buni si luminati ai guvernului.

Vine proiectulu de instructiune. Acel'a-si numeru de voturi se pronuncia contr'a lui; inse, scadiendu-se ministri, remane o majoritate de 10 voturi in favórea noului sistemu de instructiune sustienutu de d. Majorescu. Faptulu acest'a nu erá ierasi semnificativu? Cum? Numai cu 10 voturi se multiamese unu ministru, spre a luptá páná a schimbá chiaru sistemulu proiectulu dlui Majorescu, cáci atunci amu presupune ca dlui nu a fostu seriosu cându a prezentatu proiectulu seu.

Unu altu faptu care merita de a fi consideratu cá semnificativu este si acest'a ca in tóta tíer'a — pre cátu cunóscemu lucrurile — tóta lumea cultivata, totu ce este instruitu si inteligintu, toti afara póte de vre-o diece individi, erau contr'a faptulu si sistemulu dlui Majorescu.

Tóte aceste fapte erau fórté semnificative, in adeveru, si ele nu putéu scapá petrunderei si bunului simtiu alu presidentului consiliului de ministri.

Erá dara tempulu de a se sfirsi o asiá stare de lucruri; erá tempulu de a face sa se curme ceea ce nu puté aduce de cátu desbinare, desconsiderare si slabiciune in partidulu conservatoriu.

Senatulu puse capetu acestei rele stári de lucruri prin votulu seu de astadi. D. Desliu anuncia interpelarea sea de mai mnlte dile. Astadi se puté discuta. Dupa ce d. Desliu o desvoltá, o sustienú in modulu celu mai seriosu si mai elocuentu, d. C. Bozianu acestu veteranu legistu si fostu demnu profesor alu facultátiei de dreptu. O sustienú asemenea si d. Al. Orescu, vice-presiedinte alu senatului, membru alu consiliului permanentu de instructiune, si unulu din cei mai savanti profesori ai facultátiei de sciintie. D. Majorescu se aperá cum puté: 'lu sustienú si colegii sei d. Teodoru Rosetti si d. Lascar Catargi dara adeverulu triumfá. D. Al. Orescu insusi, omu savantu si amicu alu guvernului, presentá motiunea de neincredere contr'a dlui Majorescu, si senatulu o primí cu 31 voturi contr'a 21, in mijloculu entusiasmulu si aplauseloru generale a unui publicu cum nici odata nu s'a vediuu in senatu.

Nota comitelui Andrássy

in privint'a reformelorn pentru Bosni'a si Erzegovin'a.

„Gazet'a de Coloni'a“ publica testulu acestui documentu in copriuderea urmatóre, pre care 'lu reproducemu dupa „Romanulu“:

Buda-Pest'a, 30 Decembre, 1875.

Dela inceputulu turburariloru din Erzegovin'a cabinetele europene, interesate de pacea generala, au trebuitu sa-si ficseze privirile asupr'a evenimenteloru cari amenintiau a o pune in pericolu.

Cele trei curti a Austro-Ungariei, Rusiei si Germaniei, dupa ce si-au comunicatu vederile loru in acésta privintia, s'au unitu pentru a intrebuintia in comunu silintiele loru de impaciuire.

Acestu scopu paré prea conformu dorintiei generale pentru cá celelalte cabinetele, invitate prin organulu reprezentatoru loru din Constantinopole a se asociá la realisarea lui, sa nu se fi grabitu a-si uní silintiele cu ale nóstre.

Puterile s'au întielesu pentru a usá de influint'a de care dispunu spre a localisá conflictulu si a-i miciorá pericolele si calamitátile, popriindu pre Serbi'a si pre Muntenegru de a participá la miscare.

Limbagiulu loru a fostu cu atátu mai eficace, cu cátu a fostu identicu si prin urmare a doveditu ferm'a vointia a Europei de a nu permite cá pacea generala sa fia pusa in pericolu prin isbucniri necugetate.

Cabinetele, pre lángea acestea, au oferitu guvernulu turcu bunele servicii ale agentiloru loru consulari pentru a concurge la potolirea rescólei. Urmarindu acestu scopu, ei au avutu asemenea grigi'a de a se ferí de orice ingerintia si de a crutiá demnitaea, drepturile si autoritatea suveranului.

Delegatii nu trebuiá sa se institue in comisiunea de ancheta, nici a se face advocati ai dorintieloru poporatiuniloru rescolate. Ei avéu misiunea de a le radicá ori-ce ilusiune in privint'a vre unui ajutoriu din afara, si de a le sfatú se se imprastie dupa ce si-au espusu dorintiele si plángerile loru. Puterile se rezervau de a sustienea pr'e lángea guvernulu turcu numai ace ea din cererile insurgentiloru cari s'aru fi gasitu legitime: acésta actiune impaciuitóre a cabineteloru atestá intr'unu modu indestulatiu intentiunea amicala care presiediuise la bunele loru servicii. Ea marturiá ca, in ochii loru, erá o solidaritate complecta intre interesele Europei, ale Portiei si ale poporatiuniloru rescolate, cá sa pue capetu unei lupte ruinatoré si sángeróse, si cá sa-i previe întórcerea prin reforme serióse si imbunatatiri eficace de natura a conciliá trebuintiele reale ale tieriei cu legitimele cerintie ale autoritátiei.

Acest'a, e in putiene cuvinte istoriculu actiunei exercitate de puteri dela isbucnirea rescólei.

Cabinetele au fostu conduse páná astadi mai cu séma de dorint'a de a inlaturá totu ce aru fi pututu fi interpretatu cá o ingerintia prematura a Europei.

In acésta ordine de idei, tóte cabinetele s'au marginitu a consiliá pre guvernulu Sultanului de a nu se marginí numai la mesuri militare, ci de a se silí sa combata reulu prin mijlóce morale, destinate a inlaturá turburárilu viitóre.

Lucrándu astufeliu, cabinetele avéu in vedere de a dá sublimei Porti sprijinulu moralu de care avéu trebuintia si totudeodata tempu cá sa linistéscá spiritele in provinciile rescolate, sperándu astufeliu ca ori-ce pericolu de complicatiuni ulterióre va fi inlaturatu. Din nenorocire, sperantiele loru au tostu inelate. De o parte, reformele publicate de Pórta nu paru a avé in vedere potolirea provinciiloru rescolate, nici a fi indestulatóre pentru a ajunge la acestu scopu esentialu. Pre de alt'a armele turce n'au isbutitu a pune capetu rescólei. In aceste impregiurári, credemu ca a sositu momentulu cá puterile se convina asupr'a unei procedári comune pentru a impedecá cá miscarea prelungindu-se, sa nu sfersiesca prin a compromite pacea Europei.

Noi, cá si celelalte puteri amu aplaudatu binevoitórele intentiuni ce au inspiratu recentele manifestári ale sultanului. Iradea din 2 Octombre si firmanulu din 12 Decembre copriindu o seria de principie destinate a introduce reforme in organisarea imperiului otomanu.

Amu avutu dreptu sa credemu ca aceste principie, déca voru fi traduse in dispositiuni legislative conce-

pute cu întielepiciune, si déca mai cu séma punerea loru in practica va corespunde pre deplinu dorintieloru luminata ce le au dictatu, voru aduce serióse imbunatatiri in administratiunea Turciei.

Nu putemu ascunde cu tóte acestea ca reformele anunciate nu pota sa aiba prin ele insasi efectulu de a oprí chiaru momentanu versarea de sánge in Erzegovin'a si Bosni'a, si cu mai multu cuventu de a asigurá pre base solide repausulu viitoru alu acestoru párti din pamentulu otomanu.

In adeveru, déca esaminezá cineva copriinsulu iradeei din 2 Octombre si alu firmanului dela 12 Decembre, nu se póte oprí de a recunósce ca sublim'a Pórta pare a fi fostu preocupata mai multu de principiele generali cari, cându voru fi precisate voru puté servi de basa administratiunei imperiului, de cátu de potolirea provinciiloru astadi rescolate.

Dara, e de interesulu guvernului otomanu cá linistea sa fia asigurata mai inainte de tóte; cáci pre cátu tempu ea nu va fi dobendita, va fi imposibile de a pune in vigóre chiaru principiele pre cari le-a proclamatu sublim'a Pórta.

De alta parte, starea de anarchia care bántue provinciile de nord-vest ale Turciei nu implica numai dificultáti pentru sublim'a Pórta, ci ascunde si grave pericole pentru pacea generala, si diferitele state europene n'aru puté sa vedea cu ochi nepasatori perpetuându-se si agravându-se o situatiune care de pre acum apasa greu asupr'a comericiului si industriei si care, struncinandu din di in di mai multu increderea publicului in conservarea pazei, tinde a compromite tóte interesele.

Noi credemu asemenea ca indeplinimu o datorie imperiósa, atrágendu seriós'a atentiunea a puteriloru garante asupr'a necesitátiei de a recomandá sublimei Porti sa complecteze actiunea sea prin mesuri, cari paru neaparate pentru a stabili ordinea si linistea in provinciile pustiite in momentulu de fatia de flagelulu resbelulu civilu.

In urm'a unei schimbári confidentiale de idei intre noi si intre cabinetele din Sántu Petersburg si Berlinu, s'a recunoscutu ca aceste mesuri trebuie sa fia cautate intr'o indoita directiune, mai întâiu pre terenulu morale, si alu doilea pre celu materialu.

In adeveru, chiaru starea materiala a locuitoriloru crestini din Bosni'a si Erzegovin'a se datoresce, in ultim'a analiza, positiunei loru sociale si morale.

Esaminandu cine-va cauzele fundamentale ale penibile situatiuni in care Erzegovin'a si Bosni'a se svercolescu de atáti ani, este isbitu de odata de simtiemintele dusmaniei si resbunárei cari anima pre locuitorii crestini si mahometani unii contr'a altor'a. Acésta dispositiune a spiriteloru a pusu in imposibilitate pre delegatii nostri de a convinge pre crestini ca autoritátile turce pota sa aiba sincer'a vointia de a satisfacé nemuliamirile loru. In Turci'a européna, nu e póte altu tienutu in care antagonismulu ce esista intre cruce si semiluna sa fi luat forme atátu de acerbe. Acésta ura fanaticá si acésta neincredere cauta se fia atribuite vecinatátiei popóreloru de aceeaasi rasa, cari se bucura de plenitudinea acelei libertáti religióse de care se vedu lipsiti crestiniu din Bosni'a si Erzegovin'a. Neincetat'a loru comparatiune cu acele popóre face cá ei sa créda ca suntu ingenunchiati sub jugulu unei adeverate servituti si ca chiaru numele de ra'i'a pare a-i pune intr'o positiune moralmente inferióra acelei'a a veciniloru loru; cu unu cuventu, ei se simtu sclavi.

De mai multe ori, Europ'a a avutu sa se preocupe de plángerile loru si de midilócele prin cari sa le

pue capetu. Hatti-humaiumu din 1856 este unulu din fructele soliciitudinei puteriloru. Déra, chiaru dupa terminii acestui actu, libertatea culteloru este inca marginita prin clause cari, mai cu séma in Bosni'a si Herzegovin'a, s'au mantienutu cu o rigóre ce in fie-care anu provocá nóue conflicte. Zidirea edificieloru consacrate cultulu si invetiamentulu, intrebuintiarea clopoteloru, constituirea comunitátiloru religióse se afla inca supuse in aceste provincii la obstacole, cari, crestiniiloru li se paru ca atátea amintiri totudeun'a viui ale resbelulu de cucerire, care i face sa nu védia in musulmani decâtu nisce dusmani ai credintiei loru si perpetuandu in ei impresiunea ca traiescu sub jugulu unei sclavii, pre care au dreptulu si dator'a de alu scuturá.

Ultimulu firmanu atinge bine acestu punctu alu libertatiei religióse astufeliu cum dejá facusera de altmintrele hatti-sierifulu dela 1839, hatti-humaiumu dela 1856 si alte acte emanate dela Sublim'a Pórta. Elu intaresce puterile cu cari suntu investiti patriarchii si alti capi spirituali pentru afacerile comunitatiloru respective si pentru liberulu exercitiu alu culteloru loru, déra le prescrie cá limite drepturile si autorisarile ce le-au fostu acordate. Promite asemeni inlesniri pentru construirea bisericiloru si scóleloru, promisiunea ce a fostu de mai multe ori desemnata in documentele oficiali, déra care n'aru puté linisci poporatiunile, din cauza ca realisarea se aterna de autoritátile provinciale, cari, suferindu presiunea locala, nu voru putea nici sa le esecute, déca principiulu nu va fi de susu proclamatu.

Firmanulu ce a fostu promulgatu nu intréce déra de locu mesur'a aceleu'a ce a fostu acordata prin hatti-humaiumu care, asiá precum l'amu aretatu mai susu, incunjura libertatea religiósá cu restrictiuni ce, in cursulu aniloru din urma, au provocatu numerose conflicte. Restrinsu cum suntu concesiunile despre cari se vorbesce in elu au fostu totudéun'a neindestalatóre pentru a multiamí pre crestini. Cu mai multu cuventu va fi astadi dupre evenimentele ce au sángeratu tíer'a si cari n'au facutu de cátu a inveniná antagonismulu ce desparte cele dóue credintie. Odata rescól'a nabusita, elementulu mahometanu, considerându-se cá invingatoriu, va cautá fára indoiala sa se resbune asupr'a crestiniiloru pentru perderile ce o lupta atátu de violinte l'a facutu sa sufere. O stare de lucruri care sa faca posibila consistint'a poporatiuniloru ce se combatu cu atát'a inversiunare nu va putea déra sa fie asigurata de cátu déca religiunea crestina va fi pusa in dreptu si in faptu pre unu picioru de egalitate complecta cu islamismulu, déca ea va fi susu si tare recunoscuta si respectata, iér nu tolerata cum este astadi. Pentru acésta puterile garante cauta, dupa noi, nu numai sa céra Portii, déra sa obtiena dela dens'a, cá prima si principala concesiune, o deplina si intréga libertate religiósá.

Egalitatea inaintea lezei este unu principiu explicitu proclamatu in hatti-humaiumu si consacratu de legislatiune. Fára indoieála, acest'a este cuventulu pentru care actele recente ale sultanului au omisu de a face mentiune de densulu.

Dara in dreptu totulu fiindu obligatoriu, acestu principiu nu este inca generalmente aplicatu in totu imperiulu. De faptu, marturi'a crestiniiloru in contr'a musulmaniloru este primita de tribunalele din Constantinopole si din mare parte din celelalte orasie mari, dara in ori cari provincii departate, precum suntu Erzegovin'a si Bosni'a, judecatorii refusa de a-i recunósce validitatea. Este dara de trebuintia sa se ia mesuri practice cá

in viitoriu crestinii sa nu aiba a se plange de denegare de dreptate.

Unu altu punctu care unu remediu urgente este arendarea contributiunilor. Dejá hatti-sierifulu dela 1839, vorbindu de acésta sistema, se exprima in urmatorii termini:

„Unu obicei funestu se afla inca in fiintia, de-si nu póte avea decâtu consecintie desastróse; acést'a e concessiunile venale cunoscute sub numirea de iltizam.“

In acésta sistema, administratiunea civila si financiara dintr'o localitate este lasata arbitrariului unui singuru omu, adeca uneori mánii de feru a pasiunilor celor mai violente si celor mai lacome.

Si hatti-humaiumul dela 1856 cuprinde ceea ce urméza:

„Se va avisá la mijlócele cele mai grabnice si mai energice spre a corige abusurile in perceperea impositelor, mai cu séma in a dijmelor. Sistem'a perceperei directe va fi, succesivu si indata ce se va putea, substituita regimului de arendári, in tóte ramurile veniturilor statului.“

Cu tóte aceste declaratiuni formale, sistem'a arendárei este inca in vigóre in tóta intinderea ei.

Astadi sublim'a Pórta face sa se întrevéda reforme in acésta directiune, dara fára sa precizeze ce-va. Firmamulu dela 12 Decembre califica din nou de anormalu regimulu perceperei contributiunilor actualmente in vigóre. Orđona a se cautá unu modu pentru unificarea impositelor. Prescrie inca a se luá mesuri „pentru a se preveni arbitrariulu in perceperea dijmei prin arendasi,“ dara nu desfiintéza arendarea.

(Va urmá)

Epistola desch'isa*).

cátra presidentulu Asociatiunei transilvane domnulu Iacobu Bolog'a.

Domnule presidentu! Unu corespondentu alu „Tel. Rom.“ a aflatu cu cale a publicá unu raportu despre siedint'a subcomitetului sibianu tiena in 29 Decembre 1875. Acestu raportu aparutu in nr. 101 alu „T. R.“ a datu ansa membrului comitetului centr. dlui I. Siolutiu a ve interpelá in siedint'a din 15 Ian. a. c. ca:

1' Aveti cunoscintia despre aceea corespondintia esita in „T. R.“ si reprodusa in „Herm. Ztung.“ nr. 5 in care se afirma, ca neste protocóle ale subcomitetului despart. III din Sabiiu s'aru fi respinsu de cátra d-vóstra?

2. Déca e adeverata aceea afirmatiune prin ce se motivéza respingerea acelor protocóle? si

3. E intr'adeveru impedecata activitatea subcomitetului sibianu, precum se mai afirma in aceea corespondintia, chiaru prin presiedintele Asociatiunei?

D-vóstra, dle presidentu, ati binevoitu a responde la acésta interpelatiune, inca de acasa pregatitu, multe lucruri interesante, Va placutu a face in locu de unu respunsu scurtu, po-trivitu si demnu unui presiedinte, o zama lunga, lunga, in care numele subscribului *numai de 15 ori* la-ti in-muiatu! —

Dela presiedintele celei mai insemnate societáti literarie ce avem noi, cu totu dreptulu amu asteptatu unu respunsu, déca nu intr'unu stilu elegantu, celu putienu corectu si conformu cerintieloru elementare din gramatica. — Dar' tréca; cáci gramatic'a, fiindu din firea ei camu capriciósa, ea adeseori ne parasesce, cându ni, lumea mai draga. Inca un'a; precándu adeveratii barbáti de sciintia suntu deprinsi a face totudéun'a deosebire între cauza si persóne, suntu iarasi altii cari arunca cauza si persóne preste

* Pentru cele publicate in rubric'a acést'a, Redactiunea nu iá nice o responsabilitate asupr'a sea.

olalta. A cui e vin'a, déca d-v. nu voiti a intrá in categori'a celoru din urma, si nu *puteti* intrá in categori'a celoru dintáiu? —

Avému deplina cunoscintia despre cadrulu angustu, fórté angustu, in care s'a marginitu „activitatea ve neobosita“ de pána acum, incátu priveste terenulu literaturei si sciintiei; si astufeliu din capulu locului m'amu temutu ca nu veti fi in stare a vorbí la obiectu, lasándu persónele la o parte. — O pretensiune totusi ce a trebuitu se o facu d-v. nu cá presiedinte, ci cá barbatu de onóre, a fostu, cá sa ve basati respunsulu datu pre lucruri faptice, si nu pre inchipuiri. —

Adeverulu, *numai adeverulu* eata totu ce eramu indreptatitu a asteptá dela d-v. — Intru cátu respunsulu din cestiune conspunde aceste juste pretensiuni binevoiesca onor. publicu a se incredintá din cele urmatóre:

Inainte de tóte fie-mi iertata modest'a observare, ca precum d-v. „vati desamagitu amaru“ cetindu coresp. din „T. R.“ in care „Junii“ din Sabiiu au cutezatu a dá lectiuni unui barbatu „care charu domnului! numai are nice cea mai mica trebuintia de invatiaturi“ totu asiá m'amu desamagitu si eu din momentulu, in care m'amu convinsu, ca presiedintele unei Asociatiuni literare in locu de a lamuri starea factica a lucrului se incérca a mistificá, a induce opiniunea publica in eróre si nu e in stare a recunósce unu adeveru. —

Dupa acésta introducere permitemi dle presiedinte a percurge in fati'a publicului respunsulu datu de d-v. cercetándu in cátu afirmatiunile in elu cuprinse suntu adeverate si incátu nu suntu adeverate?

Faptulu ca d-v. nu aveti nici cea mai mica trebuintia de invatiaturi si lectiuni nu me potu impedecá, cá respunsulu d. v. la pctu 1 din interpelatiune in locu de o zama lunga, puté fi redusu la dóue cuvinte: „amu cunoscintia.“

Punctulu 2 din interpelatiune trebuie sa-lu despartimu in 2 intrebári; si adeca: a) este adeverata afirmatiunea corespondentului ca neste protocóle ale subcomit: desp. III s'aru fi respinsu de cátra pres. Asociat? si b) déca e adeverata aceea afirmatiune, prin ce se motivéza respingerea acelor'a?

D-v. respundeti la intrebarea prima (a) cu „dá“ si cu „bá“, aluncándu insive in prapasti'a celoru mai eclatante contr'a dicerei. — Sofismele calatorescu cu gramad'a.

Pentru care sa ne decidemu? Pentru dá séu pentru bá? —

Sa ne decidemu in favorulu d-v. pentru „bá.“ —

Déca ne decidemu pentru „bá“ atunci respunsulu la a 2 intrebare e cu totulu de prisosu: cáci unde nu se respingu protocóle, acolo lipsescu fireste si motivele pentru respingere. Dar' d-v. dle pres. respundeti la a 2 intrebare fórté pre largu si cu unu patosu extraordinariu, aducándu feluiri de feluiri de motive pentru respingerea protocóleloru. —

Protocólele s'au potutu respinge numai déca ele mai inainte s'au asternutu; prin urmare logic'a nu-mi permite a me decide in favorulu d-v. astufeliu fiindu la intrebarea din pct. 2 alu interpelatiunei nu remane decâtu unu singuru respunsu:

Afirmatiunea coresp. din „T. R.“ ca s'aru fi respinsu de cátra presidentulu asociatiunei protocólele din cestiune e *adeverata*.

Venimu la a 2-a intrebare. Motivele aduse de d-v. pentru respingerea protocóleloru se concentrédia in afirmatiunea, ca neavendu protocólele nici o adresa si nefindu nici pre ele séu in dosulu lor (?) vre-o amintire cátu de mica, despre acei'a ca se substernu onor. comitetu centr. spre óre care scopu, cu atátu mai putienu spre aprobare n'ati potutu „gaci“, (de-si

de alte multe ori a-ti gacitu), ce se intentionéza cu tramitarea acestoru scrisori? — si astufeliu a-ti retienutu actele mai multe dile (cáte? acést'a nu sciti) pána ce mi le-ati retransmis mie, actuariului, si nu subcomitetului, care nu vi le-a tramisu inca! ?“

Naiva scusa, sa vedemu déca e admisibila? Pána ce intrámu in meritulu lucrului voiu a constatá, ca de cându esista acestu comitetu, adeca din 9 Iuniu 1871, elu sia asternutu protocólele siedintieloru brevi manu, fára adresa, titluri, floscule, si firli-fantiuri birocratice si totu-déun'a s'a primitu si aprobatu; a afirmá contrariulu e unu neadeveru, care eu de-si nu sum presidentu la vre-o societate literaria, n'asi sfii a-lu pronuntiá in publicu. — Archivulu Asociatiunei adeca ne aréta ca intr'adeveru din 9 Iuniu 1871, adeca dela infintiarea acestui despartimentu, pána in 15 Nov. 1874, nu este nici o comitiva.

Dara caus'a e prea naturala, cáci din 9 Iuniu 1871 pána in 15 Novemb. 1874 nu s'au ténutu din partea subcomitetului nici bateru o siedintia lunaria; urmare: unde nu s'au ténutu siedintia nu s'a potutu luá protocolu. Deci ce aru cautá comitiv'a fára protocolu?

Domnii E. Macelariu si I. Popescu, barbati asemenea ingrijiati cá si dv. de prosperarea Asociat. nóstre, au fostu in periodulu 1871—1874 directorii despart. III si n'au ténutu nici macaru o singura siedintia; prin urmare pána la 1874 nu se afla si nu s'a potutu aflá in archiva asociat. protocóle de ale subcomit. cu atátu mai putienu comitiva.

Sa ténemu bine in minte dle presidentu, pána la 1874 nu suntu comitive.

In 12 Iuliu 1874 s'a alesu la Sadu comitetulu actualu, — care a ténutu prima siedintia in 15 Nov. 1874, alegendu pre subscribulu de actuariu; — de atunci n'amu facutu n'amu scrisu nici subscribulu nici o comitiva la protocóle; — ci totu-déun'a, fiindu la usi'a comitetului centralu, le-amu inaintatu brevi manu, — precum insive aretati in respunsulu d-v. si precum ne dovedesce mai lamuritu archiva.

„Ante actele din archiva aréta, precum se póte convinge ori si cine la totu momentulu prea chiaru si in modu nedisputaveru, ca nu esista unu singuru protocolu alu vre-unei siedintie, care sa se fia inaintatu cu comitiva ci tóte de cându esista subcomitetulu fára comitiva.“

Dara voiescu a presupune dle presied., ca precum a-ti sedusu comitetulu despre acestu faptu, in tocmai asiá v'ati sedusu si pre d-v. si n'ati sciutu ce sa faceti cu ele? cându v'a adusu servitorulu *protocólele in 29 Nov. a. tr.?*

Nu trebuie sa cugetati d-v. cá presidentu, ca óre ce dicu statutele resp. regulamentulu despre protocólele subcomiteteloru?

N'ati cunoscutu si nu cunósceți §-lu 16 din regulamentu unde se dice: Tóte subcomitetele suntu indatorate a-si subterne protocólele lunarie . . . comitetului centr. etc.?

Nu l'ati cunoscutu, tristu pentru unu presidentu, — mai tristu, inse adeveratu, — ca nici n'ati „gacitu!“

Avendu acestu § in vedere — care nu cunósce si nu vrea sa scie de formalitati góle, etichete si curtuasii pretinse „vom Praesidentenhofe“ de d-v. — si avendu d-v. protocólele subcomitetului pre m'a sa — mai póte fi óre vre-o indoieála despre ceea, ce erá de facutu cu ele?

Dara sa presupunu ca si acum, unde tóta fiinti'a omenésca aru trebui sa scie, ce este de facutu, d-v. n'ati sciutu.

Déca inse a-ti studiatu protocólele, cum insive espresu marturisiti, apoi veti fi aflatu in prot. comisiunei din 13 Nov. alaturatu la prot. din 20 Nov. urmatoriu pasagiu:

„In sfersitu avendu in vedere in-

semnatarea si urgenti'a ce reclama cestiunea de fatia (espositia, etc.) comisiunea recomanda — si subcomitetulu primisce a se rugá: cá onor. comitetu centr. sa binevoiesca a decide cátu se póte mai in graba asupr'a proiectulu.“

Scusatime dle presidentu, acumu nici la D. V. numai potu presupune, ca n'ati sciutu ce e de facutu cu ele?

Déca aru fi fostu pre „gacite“ atunci si servitorulu Asociat. aru fi nimerit'o acum!

Prin urmare constatámu dle pres. ca actele s'au asternutu cá totudéun'a si D. V. a-ti sciutu pré bine, ce e de facutu cu ele.

D. V. afirmati, ca in un'a din primele dile ale lui Decembre (cáci in care nu sciti) v'amu trimisu actele etc. Acést'a nu e adeveratu; si déca v'a esitu din memorie diu'a predárii, atunci ve spunu eu, ca protocólele citatei vi-s'au trimisu in 29 Noemvre a. tr., din care tempu eu pána in 6 Decembre amu fostu totu in Sabiiu. In 6 si 7 Decembre — adeca 2 dile amu absentatu de aici. — In 8 Dec. le amu aflatu pre mésa in cancelaria fára de cea mai mica observare. Apoi déca n'ati pututu „gaci“ ce e de facutu cu protocólele, pentru ce nu mi-lea-ti retransmisu *indata* — si cu *resolutiune*? — s'au pentru ce nu le-ati inaintatu comitetului centralu — cá acést'a cá competentu sa le respinga?

In 7 Dec. s'a ténutu siedintia comitetului centrale; deci constatú dle pres., *ca actele li a-ti retienutu tocni'a atát'a tempu — fie macaru numai 4 dile — cátu a fostu de lipsa sa tréca siedintia ord. a comit. centralu, si eu cá actuariu sa nu le mai potu asterne si inzestrá cu formalitati si etichetele pretinse de D. V. — cáci verbalmente Vi s'au satisfacutu si acestoru nejuste pretensiuni, acum'a cá si totudéun'a!*

Cu dinstinctiunea subtile între persón'a mea si actuariulu subcomitetului nu me ocupu; destulu ca a me numi in respunsulu D. V. actuariu, Ve feriti cá de focu, cáci numai asiá a-ti socotitu si socotiti a Ve spalá mánile pentru violent'a respingere si a respunde comitetului centr. cu unu civismu emfaticu: „amu trimisu actele indaraptu, déra nu? Subcomitetulu Sabianu, care inca nu mi le trimisese (? !), ci le-amu trimisu lui Olariu.“ —

Numai cu astufeliu de apucaturi fariseesti si siovinismuri gretióse, umplandu cu ele 7 colóne lungi, voiti se ve escusati egoismulu personalu si pretensiunile nejuste — si sa deferati tóta responsabilitatea si traganarea afaceriloru cautate prin „vina si culpa lata“ a DV. asupr'a mea!

Acumu potemu veni la respunsulu intrebári a 2 din pctu 2 alu interpelatiunii: „Prin ce se motivéza respingerea acteloru?“ „Prin violenti'a propria si in urm'a sfaturiloru mari, ce amu avutu eu, veteranulu, natiunei, cu dlu V. Romanu, dascalulu — bu-neicuvintie si dlu I. Hanea unu vechiu si demnu membru alu Asociat. nóstre.“ —

La pct. 3 din interpelatiune nu va mai fi greu respunsulu, déca cugetámu, ca conclusele subcomitetului din 12 Oct. a. tr. astadi inca din lips'a aprobárii suntu neexecutabile d. e. subcomitetulu a decisu a tienea discursuri publice in decursulu iernei; iérn'a a trecut si ea n'a luatú in considerare ca protocóleloru le lipsesce comitiv'a si nu se potú aprobá!

Cu privire la asertulu d-v. care s'a transferatu si in „Hr. Ztg.“ Nr. 13 ca eu a-si fi purcesu mai de multe ori in afaceri de ale subcomitetului, fára scirea si invoirea directorului, ve declaru serbatorescu, *ca a-ti espri-matu unu mare neadeveru* si a-ti comisu in totu respunsulu lapidariu unu pecatu strigatoriu la ceriu cu mine, — inaintea comitetului centrale, recitius inaintea membriloru presenti in siedintia din 15 Ian. a. c. cari orbisiu

si uitandu principiulu „audiatur et altera pars“ ma judecātu pre mine si pre coresp. „T. R.“ la mórte (?) si s'a esprimatú asupr'a nóstra „profunda indignatiune“?! Dicu a-ti comisu dle pres. *câci nici unu singuru actu nu e signatu numai de mine, ci tóte suntu signate de directorulu si de mine*; prin urmare tóte espeditiunile s'au facutu cu scirea si invoirea ambiloru. — Dovéda dir. I. Hanni'a, tóte actele in archiva si rogu subcomitetulu, de care me tienu, sa me traga in publicu la răspundere.

Incātu privescu povestile cele lungi despre visita, — servitoriu, acusare, intentiune rea, retienerea actelor mai multe luni, — rugare, compromiterea persónei d-v., tenerii membri, si alte multe afirmatiuni si povesti misteriose, si mai scie Ddiu câte mai insirati verdi si uscate, tóte acestea ignorandu-le le dechiaru de neadeverate, false si de unu refugiu deplorabilu; si anume *pâna atunci*, pâna nu mi le veti dovedi. — Dovéda inse n'ati fostu si nu veti fi nici odata in stare a produce.

Iéra incātu privescu inviniurile asupr'a coresp. „T. R.“ speru ce elu nu va remanea datoriu cu responsulu; incātu privescu „tinerimea invapaiata“ de care, pre lângă tóta „amariciunea-ve“ me tienu si eu, nici ea nu va întârdi a-si esprima parerea in publicu; câci si ea 'si are parerile ei, si nu tóta e dedata a ve fi servila precum pretindeti; incātu privescu doctori, profesori si alti de acésta categoria, fia ei pre lângă „Hr. Ztg.“ séu „Tel. Rom.“ — ei in esemptitate séu neesemptitate loru, nu voru incetá a spune adeverulu si veteraniloru, cari nu mai au lipsa de invetiaturi *atunci cându* interesulu personalu si materialu, egoismulu si ambitiunea vana le este suprema lex; — nu voiu incetá a spune adeverulu veteranulu intieptu, care *inca* nu e esemptu si nu e eliberatu de patima si neadeveru, fia elu chiaru, cavaleriu, consiliariu si presidentu! — Nu voru incetá a spune adeverulu pâna atunci pâna cându nu voru fi subalterni d-v. precum a-ti pretinsu; — acésta bucuria nu o veti avea inse nici odata!

V'ati insielatu si desamagitu amaru „in juni“ — pretindindu servilismu si subordinatiune; — iéra eu amu peacuitu nesatisfacendu acestei dorintie evimediale.

Cātu privescu tóte cele-lalte in responsulu d-v., si nu se tienu de discussiune serioasa, Ve asiguru dle presiedinte, ca mi-a causatu o óra de bucuria cetindu-le, inse 'mi pare reu, ca nu me potu dejosí a responde la astfelu de flécuri necalite.

Déca me mai miru de ce-va, este de un'a parte dlu I. Siulutiu, carele cá cunoscutu judecatoriu impartialu, s'a declaratú asiá de usioru multiamitu cu responsulu acusatariu alu d-v., nepretindindu nici cea mai mica dovéda; — iéra de alta parte me miru de membri comitetulu centrale, cari au asistatu la siedinti'a din 15/1 a. c. si cari cu o usiurintia si partialitate evidenta, la propunerea dlu E. Mace-lariu, care nu întâi'a data a escelatu in asta directiune, — se vede a literaturei si culturei, — spre a mantú si scóte „pre bietulu, desamagitu si in „juni“ amaru insielatulu presiedinte, din neplacut'a si perples'a situatiune, de a nu demissioná din postulu de presiedinte, acuratu cu multe sudori, dicu cu atát'a usiuretate s'au declaratú multiamiti, si identificandu afacerile Asoc. cu ale presiedintelui au luatú responsabilitatea, facendu-se solidari cu densulu, pentru fapte, despre cari din propri'a-le convingere n'au si nu potu avea nici cea mai mica sciintia si cunoscentia; prin urmare obiectivitatea, imparialitatea, dreptulu si dreptatea se pare a fi pentru densii „terra incognita“.

In fine aducendu-ve aminte, dle presidentu, de promisiunea data in comitetulu centr. cá cátu se va constata grav'a inviniure radicata asupr'a-ve in „T. R.“ si in acésta scri-sóre pre deplinu dovedita, veti depune mandatulu de presidentu alu Asociatiunei, speru ca veti tienea promisiunea data, de cum-va n'ati facutu „gluma“ cá sa stórceti mai usioru dela onor. comitetu faimósa resolutiune suscitata.

Si acum dle presidentu, binevo-iésca onor. publicu a judecá: „*ca cine are mai mare sentiu de vre-o iubire de dreptate si adeveru, d-vóstra séu subscrisulu?*“

Ve rogu dle presidentu a primí din parte-mi intr'altele si in venitoriu cá si pâna acum'a, asigurarea deosebitei mele stime.

Sabiiu in 14 Febr. 1876.

Dr. N. Olariu,
actuariulu despart. III.
sabianu.

Nr. prot. s. I. — 13 1876.

Concursu.

Conformu conclusulu adunárei generale a Asociatiunei dela Naseudu din 1870 p. XVII. pos. 2 si in legatura cu decisiunea comitetulu din siedinti'a de astadi, se escria *de nou* concursu cu terminu pâna in 31 Decemvre 1876 pentru elaborarea unei *cârti agronomice*.

Condiitiunile pentru numit'a lucrare suntú:

1.) Oplu acest'a sa tracteze despre toti ramii economiei de câmpu, cu folosirea rezultatelor celor mai nóue ale sciintiei, inse cu privire la recerintiele patriei nóstre, formându unu volumu de 20—25 cóle tiparite, octavu mare.

2.) Sa infatiosieze prin ilustratiuni in tecstu séu pre foi deosebite, instrumentele si masinele cele mai probate din resortulu economiei, precum si manipulatiunile mai insemnate din deosebite ramuri ale economiei.

3.) Sa tracteze in modu corespundietoriu si despre industria agricola si modulu introducerei ei la poporulu nostru.

4.) Oplu sa fia intoemitu pentru instructiunea scolara si privata.

5.) Sa fia scrisu pre cátu se póte de popularu si corectú; in specialu terminii tehnici sa fia esplicati; unde e de lipsa, chiaru si prin circumscrieri, numai cá se póta fi intielesi.

6.) Pentru oplu lucratu dupa condiitiunile indigitate in p. 1—5 s'a ficsatu unu premiu de 500 fl. v. a.

Manuscriptele sa fia scrise legibilu si de mâna straina in fruntea lor sa stée o devisa (motto), iérasu scrisa de mâna straina.

Pre lângă manuscriptu sa se alature si o scrisóre pusa sub couverta, sigilata cu unu sigilu, ce nu contine initialele autorulu, si portându pre adres'a dinafara devis'a manuscriptulu respectivu, iérasu scrisa de mâna straina. — In launtrulu scrisórei autoriulu se va numí pre sine. —

Din siedinti'a ordinaria a comitetulu Asociatiunei transilvane, tenuta la Sibiiu in 15 Ianuariu c. n. 1876.

Iacubu Bolog'a,
presiedinte.

D. P. Barciannu,
secretariulu alu II-lea.

(2—3)

Nr. 14/1876.

Concursu.

Pre basea otarirei prea Veneratulu consistoriu archidiecesanu din 13 Decemvre 1875 nr. 3355/B. se deschide prin acést'a concursu pentru ocuparea statiunei de capelanu lângă parochulu bestránu din comun'a Valle.

Parochi'a dupa venitele stolari — nefindu altufeliu de venite — este

de clas'a III, fitoriulu capelanu avé v a trei'a parte din tóte venitele si póte ocupá si postulu de invetiariu primariu, la scól'a confesionale din locu, cu salariu anuale 230 fl. v. a. si cuartiru naturalu corespundietoriu in edificiulu scólei.

Concursele instruate dupa preserisele sinodulu archidiecesanu din 1873 pt. 115, si 117, § 16 lit. d. sa se inainteze la subscrisulu pâna in 28 Fauru a. c. —

Sibiiu in 28 Ianuariu 1876.

I. Hanni'a,
prot. tract. Sibiiulu I.

(3—3)

N. U. 39/1876.

Publicare de licitatiune.

La 7 Martie 1876 st. n. séu 24 Februariu 1876 st. v. se va esecutá prin relicitatiune verbale esarendarea muntelului de pasiunatu alu Orlatulu „Stricatu“ intr'o estindere de 1750 jugere pre tempulu de pasiune a aniloru 1876 si 1877 cu pretiulu strigárei dela 215 fl. v. a. in cancelari'a oficiale a Universitátei natiunei sasesci in Sibiiu in órele oficiale in-datinat.

Doritorii de arenda au sa depuna inainte de licitare la mân'a comisiunei de licitatiune vadiulu de 10%

din pretiulu strigárei, care se va redá acelor'a ce nu cumpere arenda dupa terminarea licitatiunei; celui ce cumpere arenda i se va redá inse séu i se va socoti la sum'a arendei numai dupa ce a depusu cautiunea conformu contractulu.

Condiitiunile mai de aprópe ale arende se potu vedé si inainte de terminulu de licitatiune in cancelari'a mai susu numita in órele oficiale in-datinat.

Sibiiu in 10 Februariu n. 1876.

Dela Universitátea natiunei sasesci.

(1—3)

Insciintiare.

Deschidendu-se in 1 Martiu a. c. in institutulu reg. de mositu din Sabiiu cursulu de instructiune pentru mósie, candidatele de mositu de natiunalitatea romána si nemtiésca suntú prevocate a se insinuá pâna la terminulu indicatu la subscrisulu spre a fi primite in cursu.

Sabiiu 1 Februariu 1876.

Dr. Lukacs Miculicz,
Profesoru ord. de mositu,

(3—4)

Maiestatea Sea imp. si reg. Apostolica

a binevoitu a ordiná deschiderea

Loteriei de statu filantropice a XVII

spre

scopuricivile pentru partea de dincóce a imperiului

si a dispune

cá venitulú curatu alu acestei loterii sa se dedice

Comitetulu provincialu din Salzburg

spre scopulu

fundárei unu institutu de copii lepadati,

iéra restulu intemplatoriu in párti drepte

Asociatiunei vienesé de castigu pentru femei

si

fundulu de copii lepadati din Austri'a de josu.

Conformu acestui ordinu prea inaltu deschide directiunea i. r. a venituriloru de loteria acésta

Loteria de statu filantropica

ale cárei'a cartiguri constau dupa planulu de jocu laolalta din

220,000 fiorini nominalu

Acésta loteria osebitu de bine dotata, impreunata cu avantajie extraordinari contine

5272 de nimeritori,

si anume:

1 nimeritoriu de frunte cu	80,000 fl.	} Renta de harthia cu interese dela 1 Maiu 1876.
1 " " " "	15,000 " "	
1 " " " "	15,000 " "	
20 nimeritori câte cu	1.000 " "	
100 " " " "	100 " "	} nominalu,
50 " in sorti de creditu câte cu	100 " "	
100 " " " de ai comunei Vien'a (de premii) câte cu	100 " "	
1500 castiguri de seria in sorti de ai urbei Salzburg câte cu	20 " "	
1000 castiguri de serii in numerariu câte cu	20 " "	
2500 castiguri de serii in numerariu câte cu	10 " "	

Sortirea va urmá nerevocabilu in 4 Maiu 1876.

Sortiulu costa 2 fl. 50 cr. val. austr.

Dela directiunea i. r. austr. a venituriloru de loteria. Carol Latour de Thurnburg,

Atari sorti se potu capetá in Vien'a la despartimentulu loteriei de statu pentru filantropice alu directiunei i. r. a venituriloru de loteria in urbe, Riemergasse Nr. 7 Jacoberhof, si anume atátu câte unulu, cátu si in partii, séu si prin scrisori pre lângă delaturarea sumei decadietóre. Asemenea se potu capetá in Vien'a; la tóte colecturile de loteria i. r. si in traficele de tabacu i. r.; in tierile i. r. si r. ale Ungariei: la tóte oficiele de loto si la toti colectantii de loto, la oficiele de dare si de posta, la traficantii de tabacu, la oficiele statiuniloru cáiloru ferate si ale navigatiunei de vaporu, precum si la cele-lalte organe de vendierea sortiloru, ce suntú asiediate in urbile si locurile cele mai insemnate ale imperiului.